

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ
УКРАЇНИ**
Національний авіаційний університет

О.А. БЛІНОВ

**СОЦІАЛЬНО-
ПСИХОЛОГІЧНІ ОСНОВИ
РЕАБІЛІТАЦІЇ
В СОЦІАЛЬНІЙ РОБОТІ**

Практикум

**VIVERE!
VINCERE!
CREARE!**

Київ 2013

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний авіаційний університет

О.А. БЛІНОВ

СОЦІАЛЬНО-
ПСИХОЛОГІЧНІ ОСНОВИ
РЕАБІЛІТАЦІЇ
В СОЦІАЛЬНІЙ РОБОТІ

Практикум

Київ 2013

УДК 159.9:364.048.6(076.5)
ББК С 953.5я7
Б 695

Тиражувати без офіційного дозволу НАУ забороняється

Рецензенти:

О. П. Полисаєв – доктор філософських наук, професор, професор кафедри політології та соціальних технологій Гуманітарного інституту Національного авіаційного університету.

Л. З. Сердюк – кандидат психологічних наук, доцент, директор Інституту соціальних технологій Відкритого міжнародного університету розвитку людини «Україна».

Н. Д. Абрамян – кандидат психологічних наук, доцент, завідувач кафедри психології Київського міжнародного університету.

*Рекомендовано науково-методично-редакційною радою
Гуманітарного Інституту
Національного авіаційного університету
(протокол № 6 від 04.02.2013)*

Блінов О. А.

Б 695 Соціально-психологічні основи реабілітації в соціальній роботі : практикум / О.А. Блінов. – К. : НАУ, 2013. – 80 с.

Практикум містить комплекс завдань до кожного практичного заняття, питання до модульних робіт, термінологічні словники, теми курсових робіт, список використаних джерел.

Для студентів вузів, викладачів, фахівців з психології, соціальної роботи та всіх тих, хто бажає знати психологічні основи здоров'я та шляхи його зміцнення.

УДК 159.9:364.048.6(076.5)
ББК С 953.5я7

© Блінов О. А., 2013
© НАУ, 2013

ЗМІСТ

ВСТУП	7
МОДУЛЬ 1. «ОСНОВИ СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНОЇ РЕАБІЛІТАЦІЇ, ПРИЧИНИ ХВОРОБ І ВИТОКИ ЗДОРОВ'Я»	8
ТЕМА 1. Соціальна та психологічна реабілітація	8
Практичне заняття №1. Теоретичні основи соціальної та психологічної реабілітації. План.....	8
ТЕМА 2. Хвороби людини. Їх причини, концепції та методи вивчення	11
Практичне заняття №1. Причини хвороб людини. Концепції та методи їх вивчення. План.....	11
ТЕМА 3. Універсальні закони розвитку	14
Практичне заняття №1. Закони розвитку людини. План.....	14
ТЕМА 4. Системний підхід до здоров'я	17
Практичне заняття №1. Характеристика та зміст системного підходу до здоров'я. План.....	17
ТЕМА 5. Захворювання сечовидільної, статевої, травної системи. Причини захворювань. Соціально-психологічні рекомендації попередження захворювання та лікування	20
Практичне заняття №1. Захворювання сечовидільної, статевої та травної системи. План.....	20
ТЕМА 6. Причини захворювання серцево-судинної, кровотворної та імунної системи. Соціально-психологічні рекомендації попередження захворювання та лікування	23
Практичне заняття №1. Захворювання серцево-судинної і кровотворної систем. План.....	23
ТЕМА 7. Захворювання дихальної системи. Захворювання шкіри, опорно-рухової системи, патологія органів почуттів і кістково-суглобова патологія. Захворювання зубів, очей та вух. Соціально-психологічні рекомендації попередження захворювання та лікування	26

Практичне заняття №1. Причини захворювання дихальної, опорно-рухової системи, шкіри. Кістково-суглобова патологія. Захворювання зубів, очей і вух. План.....	26
ТЕМА 8. Причини захворювання нервової системи, психіки та ендокринні захворювання людини. Порушення обміну речовин. Соціально-психологічні рекомендації попередження захворювання та лікування.....	30
Практичне заняття №1. Захворювання нервової системи, психіки. Ендокринні захворювання. Порушення обміну речовин. План.....	30
Основні терміни до модуля №1.....	34
Питання до модульної контрольної роботи (Модуль №1)	37
МОДУЛЬ 2. «ОСНОВНІ ТЕХНОЛОГІЇ РЕАБІЛІТАЦІЙНОЇ РОБОТИ».....	42
ТЕМА 1. Основи психотерапії у практики соціально-психологічної реабілітації.....	42
Практичне заняття №1. Психотерапія при психосоматичних захворюваннях та подоланні негативних психічних станів людини План.....	42
ТЕМА 2. Методи психотерапії в реабілітаційній практиці.....	46
Практичне заняття №1. Використання фахівцями психотерапії в реабілітації людини. План.....	46
ТЕМА 3. Зміст музикотерапії, арт-терапії, казкотерапії, бібліотерапії, їх сутність і особливості застосування.....	50
Практичне заняття №1. Особливості психотерапії звуком, музикою, мистецтвом та словом. План.....	50
ТЕМА 4. Особливості використання ароматерапії, кольоротерапії, ігротерапії та піщаної терапії в реабілітації.....	53
Практичне заняття №1. Техніки ароматерапії, кольоротерапії, ігротерапії, піщаної терапії та орігами в практики реабілітації. План.....	53
ТЕМА 5. Соціально-психологічна реабілітація військовослужбовців.....	56

Практичне заняття №1. Особливості організації та здійснення соціально-психологічної реабілітації військовослужбовців. План.....	56
ТЕМА 6. Реабілітація інвалідів та осіб, які були жертвами насилля.....	60
Практичне заняття №1. Соціально-психологічна реабілітація інвалідів та жертв насилля. План.....	60
ТЕМА 7. Психопрофілактика суїцидальної та залежної поведінки людей.....	63
Практичне заняття №1. Психологія суїцидів, алкоголізму та наркоманії. План.....	63
ТЕМА 8. Соціально-психологічна реабілітація хворих на онкологію.....	66
Практичне заняття №1. Проблема онкологічних захворювань. План.....	66
Основні терміни до модуля №2.....	69
Питання до модульної контрольної роботи (Модуль 2)...	72
Орієнтовні теми курсових робіт.....	75
СПИСОК ДЖЕРЕЛ.....	76

ВСТУП

Опанування навчальної дисципліною «Соціально-психологічні основи реабілітації в соціальній роботі» є важливим елементом підготовки студентів до практичної діяльності за спеціальністю «Соціальна робота». Навчальна дисципліна має теоретичну і практичну спрямованість. Вона сприяє формуванню в студентів високого рівню готовності до їх майбутньої професійної діяльності.

Метою викладання дисципліни є осмислення факторів, механізмів та закономірностей фізичного та психічного здоров'я людини, психологічних причин її захворювань; розкриття змісту сучасних наукових концепцій, понять, методів та технологій психологічної реабілітації; ознайомлення з основними методиками психотерапії, які використовуються у практиці реабілітації.

Завдання вивчення дисципліни полягають у тому, щоб дати студентам знання про основи соціально-психологічної реабілітації; психологічні причини хвороб людей; особливості індивідуальної та групової роботи в процесі реабілітації; специфіку оволодіння прийомами психічної саморегуляції; особливості реабілітаційної діяльності з різними категоріями людей, що потребують допомоги; основні методи та технології соціально-психологічної реабілітації різних категорій населення.

Тематика навчальної дисципліни щільно пов'язана з такими предметами навчання, як: «Соціальна робота з людьми з особливими потребами», «Соціальна робота з сім'ями», «Професійний відбір та професійна орієнтація», «Соціальна робота з різними групами клієнтів».

Автор висловлює щире подяку рецензентам роботи: доктору філософських наук, професору Полисаєву О. П., кандидату психологічних наук, доценту Сердюк Л.З., кандидату психологічних наук, доценту Абрамян Н.Д. за їх корисні зауваження та поради, студентам спеціальності «Соціальна робота» НАУ Гарнаге Л.А., Толочко І.О., Мельничук І.С., Антіпенко А.С. за допомогу в зборі та систематизації тестового навчального матеріалу для практикуму. Благодарю.

МОДУЛЬ 1. «ОСНОВИ СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНОЇ РЕАБІЛІТАЦІЇ, ПРИЧИНИ ХВОРОБ І ВИТОКИ ЗДОРОВ'Я»

ТЕМА 1. СОЦІАЛЬНА ТА ПСИХОЛОГІЧНА РЕАБІЛІТАЦІЯ

Практичне заняття №1. Теоретичні основи соціальної та психологічної реабілітації

План

1. Здоров'я, основні заходи збереження здоров'я.
2. Місце реабілітації у спільному лікувальному процесі.
3. Поняття реабілітації. Психологічні засоби здійснення реабілітації.

Здоров'я – стан цілковитого фізичного, психологічного та соціального благополуччя, а не лише відсутність хвороб чи фізичних дефектів.

Здоров'я (з медичної точки зору) – це цілісний динамічний стан організму, який визначається резервами енергетичного, пластичного та регуляторного забезпечення функцій, характеризується стійкістю до дії патогенних факторів і здатністю компенсувати патологічний процес, а також основою здійснення біологічних і соціальних функцій.

Здоров'я (з соціальної точки зору) – це фізична, соціальна, психологічна, духовна гармонія людини, дружні, спокійні стосунки з іншими людьми, з природою, з самим собою.

Стан здоров'я будь-якої людської популяції (суспільне здоров'я) визначають чотири фундаментальні процеси: відтворення здоров'я; формування здоров'я; споживання; відновлення.

Вони зумовлені біологічними, соціально-економічними, соціально психологічними факторами і тією основою, на якій можна будувати систему керування здоров'ям: формувати, зберігати та зміцнювати його.

Основна мета реабілітації – повернення максимальної кількості хворих та інвалідів до суспільства, соціально корисної праці як необхідних умов здорового і повноцінного життя.

Завдання реабілітації – максимально можливе відновлення здоров'я, функціональне відновлення (повне або компенсація при недостатності чи відсутності можливості відновлення), повернення до повсякденного життя, залучення до трудового процесу.

Реабілітація включає профілактику, лікування, пристосування до життя і праці після хвороби, але, перш за все - особистісний підхід до хворої людини. Розрізняють медичну, психологічну, професійну і соціальну реабілітацію.

До основних принципів реабілітації відносять: партнерство, різносторонність зусиль.

Етапами реабілітації є відновлювальна терапія, реадптація, реабілітація у власному розумінні цього слова.

Дайте визначення таких понять

Здоров'я, хвороба, сім'я, рекреація, реадптація, фізичний стан, спосіб життя, реабілітація.

Джерела

[4; 6; 17; 23; 25; 30]

Виконайте творчі завдання

1. Підготуйте письмові матеріали та доповіді на проблемні питання реабілітаційної практики.
2. Підберіть та складіть список сучасної літератури за темою лекції.
3. Складіть кросворди, сканворди, шаради, головоломки за матеріалами заняття навчальної дисципліни.

Дайте відповідь на тестові завдання

1.Цілісний динамічний стан організму, який визначається резервами енергетичного, пластичного та регуляторного забезпечення функцій, характеризується стійкістю до дії патогенних факторів і здатністю компенсувати патологічний

процес, а також основою здійснення біологічних і соціальних функцій, це:

- а) здоров'я;
- б) здоров'я (з медичної точки зору);
- в) здоров'я (з соціальної точки зору).

2.Відновлення здоров'я та працездатності шляхом відпочинку поза житловою зоною, на природі, у туристичній поїздки - це:

- а) реабілітація;
- б) реадаптація;
- в) рекреація.

3.Резерви здоров'я індивіда залежать від його:

- а) фізичного стану та способу життя;
- б) фізичного стану;
- в) способу життя.

4.Фізична реабілітація включає комплекс заходів, спрямованих на ... фізичної працездатності хворих з тимчасовою та стійкою втратою працездатності.

- а) встановлення;
- б) збереження;
- в) відновлення.

5.Адаптація, реадаптація, перекваліфікація з подальшим працевлаштуванням, це:

- а) завдання професійної реабілітації;
- б) основна мета професійної реабілітації;
- в) аспекти професійної реабілітації.

Рекомендовані теми рефератів

1. Зміст соціально–психологічної реабілітації та її проблеми в сучасний період.
2. Форми і методи реабілітації в амбулаторіях, стаціонарах, санаторіях.
3. Основи соціальної та психологічної реабілітації у зарубіжних країнах.

Питання та завдання для самоперевірки

1. Здоров'я. Соціально-психологічні та медико-біологічні аспекти здоров'я.

Навчальне видання

Блінов Олег Анатолійович

СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНІ ОСНОВИ
РЕАБІЛІТАЦІЇ
В СОЦІАЛЬНІЙ РОБОТІ

Практикум

В авторській редакції

Верстка О. Блінов

Підп. до друку 25.10.13. Формат 60x84/16. Папір офс.
Офс. друк. Обл.-вид. арк. 3,17.
Тираж 100 пр. Замовлення № 25-10/13
Друк «НВФ «Славутич-Дельфін»
проспект Космонавта Комарова, 1